

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

Primo: vt[rum] ista p [...] discussio sit origo siue p[ri]ncipiū[m] vere
co[n]tritio[n]is. S[e]c[und]o quo[d] aut qualiter/ aut quis modus obseruari
debet in tali discussione. Tertio qua[n]ta esse ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

Primum dubium

probare nescit cito pellat. Hec est causa in re natura: ut quecumque velociter ad perfectum tendunt sine dubio celeriter finantur: sicut herbe quam raro festini percurrent quanto celeriter crescunt. At propter arbores altae radice fundate: ideo perduratur diutius: quod genitum ad perfectum pertinet. Hec Istid. Ut ergo ad acquisitionem per tristis debito ordine procedam expedit a modis ac minimis incipere ut ad altiora se adere valeam. Et ideo optet primo ut peccator diligenter interlora cordis suis discutatur: ut si fiat una diligens recordatio vel discussio omnis peccatorum mortalium de quibus peccata sunt ania non fuit prius sufficienter per tristis et humiliata. Nam teste Chrysostomo nulla per salutem aie ratione potest esse talis exhortatio quodlibet est peccatorum recognitio. Sed ad maiorem evidenter eorum quod dicenda sunt tria dubia nobis differenda occurserunt.

Primo: ut ista peccatorum discussio sit origo siue principium vere contritionis. Secundo quo aut qualiter aut quis modus obseruari debet in tali discussione. Tertio quanta esse debet talis recordatio siue discussio peccatorum.

Ita primum dubium plura occurret ad scribendum: quod propter materie dignitatem semper exuberat ratio differendi. Sed ne videar quare eos quod scripta nostra dignabuntur plegere intendo sub brevibus singula perstringere. Et forsitan hec utilius procedatur: quod teste Gregorio. Sepe alimeta quod minus sufficitur: auidius sumuntur. Euctis ergo omissis: Pro resolutione huius dubij considerandum est quod tota intentione nostra ferat ad clare ostendendum per correctionem vite melioris languentis: ac sicut est aie. Hac iustissima: secundissima: praeclaram: meritisimam deo pater et angelorum gloriam in conclusione videlicet et fons origo: causa: et fundamentum salutis aie ratione est: scilicet auctoritas inquitates recognoscere. Et ideo pro obtinenda gratia spissitudine nulla melioris nulla gratior: nulla sustinctor potest fieri exhortatio quam ipsa peccatorum nostro recognitione. Talis quodpeccatorum discussio siue examinatione propriezate est principium salutis ac vere contritionis. Hec autem virtus multis variis modis probari potest. Et primo per aureas suinas tam latentes doctores et divinas scripturas. Secundo per famosissimam exempla gloriosorum peccatorum quod tamdem per sui recognitionem salvaresunt. Tertio vero debimur quodlibet ad discutendum ac rememorandum prius inquitates extitamus ex eius proposito agere: cerut: atque serpentis: quod hec tria aialia renouant ad iuuentur. In primis igitur scire optet quod oculi doctores catholici quod si tuba spissitudinem affirmant: quod ad placandum ira omnipotens: ac misericordia dei nullum efficacem remedium habet potest quod peccatum recognoscere ac memorari. Unde Augustinus in libello de cordis tristitia sic ait. Quarto magis quod intelligit mala sua: rato amplius suspirat et gemit. Meditatio sicut deparit conscientiam: conscientia compunctionem: compunctione deuotionem: deuotio commendat oportet. Meditatio hinc ac cognitionem sui illuminat. In compunctione vero ex parte rationali: malorum suorum cor intenso dolore tangit. hec Augustinus. Ideo testatur Istid. In libro 11. de sumbo. capitulo xiiij. ubi diffinitus est tristitia de sic. Contritio est compunctionis cordis et humiliatis mentis cum lachrymis venientes de recordatione peccati et timore iudicij. In quibus ipsis tria de tristitia tanguntur ab Istido. Primo enim exprimit ratione nos dices tristio est humiliatis mentis. Sic enim superbia est iniuriam omnis peccati per quam homo sensus suo inherens a modestia divite legem recedit. Sic homo tristis per humiliatem appropinquet ad deum et a proprio sensu recedit humiliatus. Secundo tangit modum exteriorum ipsius peccatorum scilicet. Cum lachrymis venientes: quod amaricat peccatrix ait in recordatione proprie inquitatis et deinde ab intimo cordis trahit suspitionem et primum in lachrymas. Sed nota quod iste effectus lachrymarum exterior non est de necessitate sed de bene esse ut inquit Petrus de caritate sua in libro senectute libro xvij. Tertio exprimit principium tristionis cum subiungit dicit. Venientes de recordatione peccati et timore iudicij. Nam consideratio proprie inquitatis ac timori iudiciorum delictorum: exaltat peccatorum ad cordis tristitionem ut latenter expliquebamur. Sed nota hinc quod timor sine spe non tristitionem sed desperationem posset facere ut de sermone Thome in libro xiiij. senectute libro xvij. ubi quodlibet tristis sit dolor de peccatis voluntarie assumptus. Et ideo ipses divinae misericordiae sunt causa tristionis. Etiam Gregorius in libro xiiij.

Fundamentum
sunt
suae cogi-
tationis.

Difinitio
contritionis.

Dubium primum

Fo. VI.

morali. c. xxij. sic alt. Dū p̄ctm q̄sq̄ qđ fecit intelligit: dū p̄ultatis sue nechtans
 subtilis pensat/merorē mentē obnubilat: & q̄st̄ p̄cussio serene leticie aere oēm in
 se trāquillitatē cordis pñie turbine deuastat. Itex in. ix. li. mora. c. xlj. ita inq̄t.
 Sepe aut̄ ita mens in culpe recordatiōe xutit: ut ad p̄petrationē illi⁹ longe
 graui⁹ q̄ pri⁹ capta fuerat vrgeat: & dēphēsa trepldat: seq̄ ipam varijs morti
 bus impulsa perturbat. Detuit qđē ne vincat tentatiōib: & resistēs h̄ ipm qđ
 lōgo labore certaminis affligit phorrescit. Hec Bre. Propterea Aug. in ser. x
 de letanij excitat rapidos ac frigidos sensus n̄ros ad cogitādū p̄ctā p̄pria sic
 dī. Pessimū gen⁹ p̄cti est nō intelligere p̄ctā. Dēs qđē cognoscētes criminia sua P̄ctā nō
 recōciliari dño p̄ pniam pñt. Null⁹ magis plāgi de p̄ctōrib: d̄sgn⁹ est/q̄ p̄pū intelligere
 rat se nō bēe qđ plāgar. Multa em̄ delictoz genera sūt & ob h̄ periculosa: & ē pessimū
 magis noxia sunt q̄ nō extimant esse p̄ctā. Nullū em̄ malū facil⁹ deciplit q̄ cū gen⁹ p̄cti
 nō intelligit esse malū. Hec Aug. & Joānes os aureū i eplā ad hebreos: & h̄
 de pe. dī. iij. c. iudas: ita inq̄t. Magnū est ut q̄s p̄ctā sua agnoscat & memorā
 eoz p̄seuerant remineat. Nullū iuenit p̄ctōp̄tale remediū: sic eoz p̄tinuata mēo
 ria. Hec Chrys. Hinc Seneca moral ad Lucil. in eplā. xvij. sic alt. In istū ē
 salut⁹ cognitio p̄cti. Egregie mihi h̄ dixisse videt epicur⁹. Nā q̄ peccare se ne
 scit corrigit nō vult: deprehēdas te: optet anq̄ emēdas. Hec Gene. Est pfecto Signus
 nobilitissimū ac potissimū pñie signū: imo int̄ oia nullū mirabil⁹ q̄ p̄ctm suū
 recōgscere. Un̄ David in ps. alt. Qm̄ inq̄. meā ego coḡ & p̄ctm meū ī me est
 semp. Qui em̄ p̄t recōgscere inq̄tate suā ille sol⁹ p̄t dolere: teste Amb. Et sic
 idē scribit in li. de apologia David. ca. ix. Sunt pleriq̄ q̄ in lapsib: suis gl̄ian potissimū
 tions est
 tur & putant ea laudi esse q̄ criminis sunt. Si q̄s alienū coinq̄nauit thoz: & pudi
 ce femine expugnauit affectū. Si vidue p̄positū aliq̄ fraude mutauit. Ali⁹ ne
 ce hois: latrocinij in sidijs & raptu vluere: putat esse pecc⁹. Nonnulli circūuentis
 re ac fallere arbitran⁹ esse sapie. Et his oib: null⁹ p̄t discere cū David. Qm̄
 inq̄tate meā ego aḡsco: & ille sol⁹ q̄ p̄t dolere qđ fecerit: & dēnare qđ deliq̄rit Sapienti
 que sua vicia copungūt. Et pap. j. ita sublūgit. In sp̄les em̄ delectat errorib:tei viri p̄
 suis & nouis vetera obūbrādo p̄ctis se extimat adluuari: & q̄ exultat in criminē
 At p̄o sapies aduersuz seiudicat esse delictū suū. & rāq̄ hostiles actes: ita la⁹
 sus culpas suar⁹ aduersantū mō sibi arbiterat obſistere. Quicqd p̄sonuerit:
 q̄cqd increpuerit culpa ei⁹ p̄pila semp̄ occurrit: q̄cqd fuerit dicitū aut lectū. Inſe
 dictū putat: q̄cqd int̄cederit: se n̄tu: se ocul⁹ signari putat: si epulet: si cogitaciss
 oret ac depreceat: an oculos ei⁹ semp̄ est error: p̄pīus. & momētis oib: culpa pul
 lat & sciam: nec q̄escere: nec obliuiscit sūlt: velut grauis censor exagitat se terro
 re p̄peruo. Dia liḡ aduersa haber⁹ q̄ ip̄e sibi displicet: ip̄e sui accusator: ip̄e sui
 testis est: nec inuenit q̄ fugiat: quip̄e se purget & stimulat. Sed hoc bone mē
 ris est vulnus sentire p̄cti. Nā q̄ expertes doloris sunt nō sentiunt doloris acer
 bitate: qđ est immēdicabiliſ egritudinis: qui aut̄ aliquo dolore pungunt: sicut
 doloris sensu nō carent: ita etiā nō carent sanitatis pfectu: ubi em̄ doloris sens
 sus: ibi etiā sensus est vīte. Sentire em̄ vitalis vigoris ac muneris est. Unde Pessimū
 & ille qui errore suū nō agnoscit: insanit: furit: delipit: qui antē agnoscit vīt̄q̄ signū in
 resip̄tēr: nō respūt remēta sanitatis: sed ip̄e restrigit: penitet eū culpe de hoie ē nō
 ip̄a semp̄ cogitat & cogitando seipsum condemnat. Justus em̄ in p̄limordio cōpūgi a
 sermonis accusator est sui. Hec omnia Ambrosius. Quia sc̄ela operre datur peccato.
 Intelligi q̄ conscientia viri sapientis semper proprias culpas discutit: varios
 quoq̄ remorsus ac stimulos patitur. Econtra vero insipiens: q̄ peccat ex ba
 bleu delectatur in criminē & negl̄git sanitatis remēta. Itex Ambrosius in
 vi. libro Hexameron. ca. vii. Pulcre hortatur nos ad discutiendum diligenter. Dēs
 us interiora cordis nostri: sic dices. Nosce teip̄m. O hō r̄ibl̄ attēde: teip̄m sc̄ito discutē
 Hoc ē nō q̄les lacertos habegas: nō q̄ntā corporis fortitudinem q̄cas possellit da est.

Dubium primum

nes autem quoniam potentia: sed qualiter animam ac mentem vnde omnia possunt perficiantur: ad quam operum tuorum fructus referuntur. Hec Ambrosius et Berninus in libro de Sacra Scriptura. capitulo 1. alio. Ex eo enim vniuersaliter iustum esse incipit ex quod sui accusator certiter. Quapropter legimus scriptum illud regis Ezechielis quod ut audiuimus obiurgationem Esaiam erumpens in fonte lachrymarum penitentiam excitauit. Nam recognoscens seipsum igemur ad dominum dicere Esaiam.

Amaris xxvij. capitulo. Recogitabo tibi oculos annos meos in amaritudine aie mee. Amarum etiam ait coetem natus ait a peccatrix cum se recognoscit creatorum suum grauitate offendisse et ex calore gitando amaritudine quoniam sicut divisa inspiratio subintrante quadam suave medicamentum percutit quod comedit: et inde primum in lachrymas. Hinc singulare: hinc gemitus: hinc crebra misit.

suspitione in mortario solo scelerum queruntur. Et id Augustinus ad fragrantiam odoram eorum

huius etiam salutifera medicine excitat sensus nostrorum in illo. quod dicitur Scala padissima sic dices

O felices lachryme per quas macule interiores purgantur: per quas percutientia extinguiuntur. Brevis et sic lugere: quod ridebitur. In lachrymis agnosce animam sponsum tuum.

amplectere desideratum. Et iterum. O domine Iesu si adeo sunt dulces iste lachryme quod ex membra et desiderio cui excitantur: quod dulce est gaudium quod ex manifesta ruit visione capies. Si adeo est dulce flere pro te: quod dulce est gaudere a te. Sed quod homines

secreta colloqua ferimur in publicum: Cur in carnales affectus probis colibus conamur exprimere: In expiis talia non intelliguntur. Hec Augustinus. O vere res mirabilis. Ex verbis medicinalibus officia medicia corporalium et ex venenosis medicina mortalium. Sed

ex venenosis partibus similiter in corde perit: medicina officia salutarum. Et sic ait moralis doctor Gregorius. In viii. libro moralium. capitulo xvij. Taliterque amaritudo per nos secundum desiderium cordis importune igerit illicita quoniam commisit. Illicitum est hec iudicium ostendit: suppliciorum nostrorum incurrit: paucorum anima feritur: pudore funditur: mortuorum illicitos iacebantur: quoniam noxie securitas turbat. Que enim proditor bona perit: quod ipse bonis illicitis mala reddidit enuerat: quod mirum ab eo proditur: quod gratuito nutritur: quod ratione subiectum proditum est: quod coditorum gratia vocatur: quod sequitur vocatur noluntur. Et iterum subiungit sic. Hoc in corde iustorum amaritudo ait lingua sua quod tanto eis subtiliter loquitur quanto et interius quod est. Hec Gregorius. Non ergo ista in corde hominis sunt: sed etiam deus est per gloriam cordis humano per nos: teste Hieronimus. Unde deus hoc tunc seipsum magis acuere ac disponere ad eos a purificatione quam sentit deus interius operantur: tunc etiam ut ait Ambrosius in libro de bono mortali. Incipit desiderare nos spissitatem atque in anima defluunt salubrissimum unguentum proborum ac diversarum flagrantibus lateque redolentia spiramina. Et sicut ait Bernardus super Cantico. Paupertate: misericordia: fletu: renouatu: in anima illicitudo quodammodo et imago eternitatis tuis. Sed tunc incipit adesse probus diuina auctoritate. Causatio. quam deficere incipit presumebat prius humana. Non enim maior dignitas in suo deo est potius quam proxima infirmitate recuperare: sicut ait. Et ergo vnguentum perstitiosum delicta multa complectens. Nam sibi dolorum pugnacium vnuia aia facit: quod mouet ad purificationem ipsa amara recordatio partium suorum. Hoc quoniam coegerit vnguentum aia sibi officium multis irritata criminibus. Si cum incipit cogitare tristitia vias suas colligit: coegerit: coeterumque in mortario solo scientie sue multas ac varietas spes partium suorum: et intra estuariis pectorum olla similitudinum coquit igne quodammodo per nos et doloris ut possit dicere cum prophetam. Ecce caluit cor meum intra me et in meditatione mea exaratus. Ignis. Et huius est vnguentum quoniam a peccatrix sue queritiosum permodum perire de plagiis suis receptibus adhibere. Primum namque sacrificium deo: est spiritus contubernium. Et iterum ita subiungit. Non enim oino spiritu: nec vino extimada hominem vinctum cuius odor non solus homines provocat ad correctionem: sed angelos ad exultationem instar. Hec Bernardus. Si igitur ut ait Seneca: animus non contineat ad rationem redditandam est vocatus tunc per fecundum laudabilem est animus teste Augustino: cui nota est infirmitas propria quod ea non respecta: menia modis vias syderum fundamenta terrarum et fastigia celorum scrutatur. Et vere frustra cordis oculum erigit ad videndum deum: ut ait Hugo: quod non videtur idoneus est ad videndum seipsum. Redi ergo ad cor tuum et subtiliter discute reipublicam.

Quod comedit etiam a peccatrix: et in amaritudine ait factum: quod mouet ad purificationem ipsa amara recordatio partium suorum. Hoc quoniam coegerit vnguentum aia sibi officium multis irritata criminibus. Si cum incipit cogitare tristitia vias suas colligit: coegerit: coeterumque in mortario solo scientie sue multas ac varietas spes partium suorum: et intra estuariis pectorum olla similitudinum coquit igne quodammodo per nos et doloris ut possit dicere cum prophetam. Ecce caluit cor meum intra me et in meditatione mea exaratus. Ignis. Et huius est vnguentum quoniam a peccatrix sue queritiosum permodum perire de plagiis suis receptibus adhibere. Primum namque sacrificium deo: est spiritus contubernium. Et iterum ita subiungit. Non enim oino spiritu: nec vino extimada hominem vinctum cuius odor non solus homines provocat ad correctionem: sed angelos ad exultationem instar. Hec Bernardus. Si igitur ut ait Seneca: animus non contineat ad rationem redditandam est vocatus tunc per fecundum laudabilem est animus teste Augustino: cui nota est infirmitas propria quod ea non respecta: menia modis vias syderum fundamenta terrarum et fastigia celorum scrutatur. Et vere frustra cordis oculum erigit ad videndum deum: ut ait Hugo: quod non videtur idoneus est ad videndum seipsum. Redi ergo ad cor tuum et subtiliter discute reipublicam.

Delaudibus dñi

Fo. vii.

Econsidera vnde venis / q̄ tendis / quō viuis / qđ agis / qđ amittis / q̄ntū q̄t̄dile **D**ulta
 pfic̄ / vel q̄ntū defic̄ / q̄bo cogitatiōib⁹ mag⁹ incusar⁹ / q̄bo affectib⁹ q̄bo ve sensu regrunf
 um illecebris frequētus tangeris / vel q̄bo tērationis machinis a maligno spū ad cogni
 acri⁹ impugnar⁹. Et cū totū interioris ⁊ exterioris hois statū ⁊ habitū q̄ntū tione⁹ sui
 possibile ē plene cogueris / nō solū qualis. vept̄ia qualis esse debeas de cogni
 tione tui poteris sublenari ad cōtemplationē dei. Proptere exim⁹ pphaz da
 uid: intelligēs q̄ntū valeat apud deū vera hūllitas sive recognitio infirmata⁹
 tis prie in Ps. xxxi. ait: **D**ixi cōfitebor aduersum me in iusticiam mēā dñō: ⁊
 tu remisisti impietatē pcti mei. **O** clementia miserantis dei. **O** verba aurea
 ⁊ admiranda. Non enim dixit cōfiteor: s̄ ait cōfitebor / nō loquit̄ in pntl: s̄ in
 futuro: ve daref intelligi ⁊ cōtrito habet annexū ppositū cōfrendi. Et q̄ tale
 ppositū in casu necessitat̄ bz cōfessiōls effectū. Et io Aug. exponēs hec yba da
 uid stupet ⁊ admirās / ait: **O** magna pietas dei vt ad sola pmissionē pcta dñs
 miseris: nondū pñūciat ore: etn̄ tam de⁹ audīt in corde: q̄ ipm dicere q̄si qddā
 pñunciare est / votū em̄ p opere reputat. Explana ḡ sic yba David. **D**ixi. i. in
 corde meo firmiter deliberaul / firmiter pposui / firmiter statul: pcta mea reme
 morata: discussa ac p̄cogitata cōficeri: vt corde simul ⁊ ore fatear in iusticiā me
 am aduersum me. s. accusando meipm ⁊ nō allū. Et statim tu solus ⁊ nō allus
 p dulcedinē miscōrē rūe remisisti impietatē pcti mei. Et bñ mel: q̄ si peccauerō
 h̄ ipm meū est. **E**nī Ezech. xvij. ca. Anima q̄ peccauerit / ipa morlet. Filius nō
 portabit iniqtatē p̄tis: ⁊ p̄t nō portabit iniqtatē filij: sed ipetas impij erit sup
 eni. Si yo a petō surrexero: h̄ nō ex me / s̄ pura dñi grā est: **J**o Esa. xliij. c. d̄ sic
 Ego sum: ego sum ip̄e ⁊ nō ali⁹ q̄ deleo iniqtates tuas p̄t me: supple: p̄t me
 honorandū ⁊ glorificandū. Et nota q̄ hic dicit̄ **E**saías: Ego sum ad malorum
 exp̄ssionē ei⁹ qđ dicit̄ / cū ḡ ait dñi: Et tu remisisti impietatē pcti mei. Tal⁹
 est sensus. Remissio peccati est ex mera grā dei: sed p̄tm imputat̄ faciēt. q. d.
 Absit a me dñe vt retoqueat pctū meū in te. Et dicas. Tu deus q̄ me indumē
 to hulus fragilitatis onerasti culpandus es. Absit dñe vt dica cōstellatio vel
 influxus corpor̄ celestij / sive homo / sive mulier / sive diabolus / aut dispositio /
 aut ordinatio / vel cōplexio ad p̄tm me impulit. Nam talia cogitare / dicere /
 aut credere / nō est cōfiteri iusticiā mēā aduersuz me / s̄ te summe bonū / sum
 me iustū / summe misericordē de malitia incusare ad excusandas excusationes
 in peccatis. Ex dictis l̄quet ad purū autoritate multiplici ⁊ fundatū sal
 lucis nostre / est seipsum ac propria peccata recognoscere.

Tres reges magni pctōres excitāt nos ad recogiscendū p̄pulas iniqtates. Et
 pmo pponit exemplū dñi: ⁊ agit de laudib⁹ / de lapsu / atq̄ de pñia eiusdē.

Secundū pro correctiōe vite melioris sitiētis ac lāguen
 sis aie pbam⁹ p̄ exēpla famosissima: q̄ ad placādū trā oīpotēt̄ s̄t nul
 lū efficac⁹ remedū h̄i p̄t q̄ pcta sua recogiscer̄. Hoc aut̄ oīdīm⁹ exē
 plo triū regū / q̄ cū cēnt magni pctōres: p̄ sui recognitioē saluati se:
 q̄ gesta in sc̄ptur̄ letis describunt̄ vt suo exēplo cūcti pctōres excitent̄ ad spez
 venic̄. Hi sūt David / ezechias / ⁊ nabuchodonosor. S̄z videam⁹ pmo de re⁹ **D**e lau
 ge dñi. Fuit igit̄ dñi rex bterlm̄ / pphaz exim⁹ / fili⁹ tesc̄ / oī veute ac grā dibus ac
 pdit⁹: hic erat natura pi⁹ / benign⁹ / misericordia / libal / magnanim⁹ / pulcer valde meritis
 arc̄ angeliči aspect⁹ / in arte musica p̄ctissim⁹ / in bellicis rebus exp̄tissim⁹: ac vi dñi.
 cōtulissim⁹ / corpe optime disposit⁹ / fort̄ valde / virpote q̄ leones / vrsos / ac gl
 ḡates interfecit: ⁊ q̄ mille aduers⁹ se machinas supauit. In eo q̄ ippe tā digna tā⁹ **Q**uante
 q̄ admirāda fuerit charismata q̄raro i uno hoic gl̄ugūt. Nā i negocij⁹ seclaris sublimi /
 b̄ valde idone⁹ fuit: ⁊ nihilomin⁹ in p̄cplatiōe rep̄ diuinaz tor⁹ erat magnificat⁹ fue⁹
 q̄ ac diligētissim⁹: in eo parit̄ relucebat p̄a māluerudo ⁊ hūllitas: s̄ nō min⁹ rit dñi